

Vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. de heer E. Sjerp, Adjunct-Griffier
cie.szw@tweedekamer.nl

29 oktober 2020
KG/MVE/2020.098

Position paper Koepel Gepensioneerden Ronde tafel gesprek 3 november

Introductie

Koepel Gepensioneerden is in hoofdlijnen positief kritisch over de uitgangspunten en doelen van het in de hoofdlijnen notitie beschreven zogenoemde doorontwikkelde pensioencontract en het pensioenakkoord, maar is van oordeel dat er nog heel veel moet gebeuren wil het uiteindelijke resultaat de instemming verdienen van de gepensioneerden. Onze verbeterpunten en vragen, die we daarna zullen uitwerken, geven we hieronder kort weer:

1. Het is belangrijk dat pensioenfondsen in het nieuwe contract een goed onderzoek doen naar de risicohouding van de deelnemers en gepensioneerden, op basis waarvan het ook binnen de leeftijdscategorieën van gepensioneerden mogelijk wordt te kiezen voor een standaard toedelen van risico's, het voorzichtiger toedelen van risico's en het risicovoller toedelen.
2. Voor de invoering is het vertrouwen essentieel. Daarom, maar ook uit oogpunt van rechtvaardigheid, zal de transitie (het invaren), gebaseerd moeten zijn op evenwicht, waarbij tevens sprake is van herstel van onevenwichtigheid (geld dat van oud naar jong is gevloeid door een te lage premie en het dragen van het renterisico) . Daarbij zullen de regels van het nieuwe stelsel leidend moeten zijn.
3. In de komende (overbruggings-) jaren dienen, bijzondere financieel economische omstandigheden daargelaten, kortingen te worden voorkomen en is indexatieperspectief essentieel.
4. In de resterende tijd dient de governance bij pensioenfondsen te worden aangepast, waarbij de rol van gepensioneerden dient te worden versterkt. Het gaat immers dan niet om arbeidsvoorwaarden maar om verdelingsvraagstukken van vermogen, ook van gepensioneerden.

Algemeen

Met de ANBO en KBO-PCOB delen we de opvatting dat het pensioenakkoord de weg kan openen naar een stelsel dat beter toekomstbestendig is, beter aansluit bij de maatschappelijke ontwikkelingen, grotere kansen biedt op indexatie (maar ook risico van kortingen in zich heeft) en een einde maakt aan de voortdurende discussie tussen jong en oud. Belangrijke reden is dat in het pensioencontract afscheid wordt genomen van het berekenen van de verplichtingen op basis van de RTS, die gebleken daarvoor onevenwichtig uit te werken. Van belang is, dat gekozen is voor een projectierendement op basis waarvan de premie wordt verrekend, maar dan dient dit rendement ook de basis te zijn voor de toekenning van rendementen. Pas dan kan gesproken worden van een aanzienlijke verbetering ten opzichte van het huidige systeem, waarbij er een onbalans is tussen de berekening van de premie en de verplichtingen.

Daarbij zullen wij natuurlijk een scherp oog houden voor de belangen van onze achterban en toekomstig gepensioneerden. De ingezette weg kunnen we ondersteunen, maar dan is het wel noodzakelijk dat er op de hieronder genoemde punten significante stappen worden gezet. En daarbij is haast geboden. Anders zal onvermijdelijk de achterban afhaken.

We kunnen ons vinden in de position papers van bij de aanvang genoemde collega's en leggen hieronder nog enkele voor ons belangrijke accenten:

Verbeterpunten en vragen

1. In het pensioenakkoord is voorzien in uniform beleggen voor alle deelnemers. Dat is op zich een goede zaak, maar vervolgens wordt gekozen voor een toedeling van rendementen op basis van leeftijdscategorieën en risicohouding. Onduidelijk is het begrip beschermingsrendement, terwijl dat rendement cruciaal is in de toedeling over alle leeftijdscohorten, dus ook gepensioneerden. Niet alleen mensen die pensioen opbouwen, maar ook zij moeten kunnen profiteren van de gemaakte rendementen. Het gekozen uitgangspunt zou een goede basis kunnen zijn, mits de meting van het risicoprofiel door pensioenfondsen adequaat wordt uitgevoerd en een differentiatie op basis van leeftijdscohorten en risicogroepen mogelijk wordt op een van tevoren vastgestelde basis.

Daarbij in acht nemend, dat als gekozen wordt voor bijvoorbeeld 65% vastrentende waarden (op basis van een RTS, lopend naar of onder 0%) en 35% zakelijke waarden, het bijna niet mogelijk is om een zodanig rendement te maken dat er kan worden geïndexeerd, terwijl dat toch ook voor gepensioneerden de bedoeling is van het pensioenakkoord. Een beleggingsmix die voor gepensioneerden leidt tot non-indexatie kan niet de bedoeling zijn. Dit voorbeeld dient, samen met andere, voorafgaand aan het risico-onderzoek duidelijk te worden gecommuniceerd.

In het nieuwe stelsel bestaat onder normale financieel economische omstandigheden een grotere kans op indexatie (moet in ieder geval ook gelden voor gepensioneerden),

ook al is het denkbaar (zoals sommige deskundigen veronderstellen) dat een voortdurende lage rente omgeving dat moeilijker zou kunnen maken.

2. Van essentieel belang is, dat er draagvlak komt en dat verloren vertrouwen wordt hersteld door en voor het nieuwe pensioencontract, maar alles staat of valt met wat er gebeurt op weg naar het nieuwe stelsel en bij de transitie, het invaren. Draagvlak komt er niet als in de overbruggingsperiode geen rekening wordt gehouden met de erkende fouten in het oude systeem. Daarom was juist een nieuw systeem en het loslaten van zekerheden en RTS nodig. Je zegt dan immers impliciet dat er onevenwichtigheden waren in het oude stelsel, maar dat je die willens en wetens nog 6 jaren continueert. Dat is onjuist en zal niet begrepen worden.

Wij zijn er daarom ook tevreden over, dat de minister heeft aangegeven de regels van het nieuwe pensioencontract te willen gebruiken voor de overbruggingsperiode (ingroeipad) naar het moment van transitie, dat geleidelijk moet verlopen. Het 'hoe' zal nog moeten worden ingevuld, maar kortingen zullen, extreme financieel economische ontwikkelingen daargelaten, moeten worden voorkomen en er zal indexatieperspectief aanwezig moeten zijn. Vertegenwoordigers van gepensioneerden organisaties dienen bij het vinden van oplossingen betrokken te worden en met het eindresultaat in te kunnen stemmen.

3. Eén van de belangrijkste vraagstukken is die van de transitie, waarbij collectief vermogen moet worden omgezet in een meer persoonlijk vermogen als basis voor het nieuwe pensioencontract. Ervan uitgaande dat in de overbruggingsperiode ook het projectierendement (van het nieuwe contract) gaat gelden, moet worden voorkomen, dat bij de overgang naar het nieuwe contract er moet worden gekort, dan wel dat de te ontvangen pensioenuitkering lager is dan die daarvoor. Een belangrijk begrip is 'evenwicht'. Voor alle generaties zal het eindresultaat moeten worden getoetst op evenwichtigheid. Als iedereen een gelijk profijt heeft, is er sprake van evenwichtigheid. Los van het feit dat dit begrip ter discussie staat omdat het niets zegt over de uitkering of de opbouw die verkregen wordt, bij de invaring zal ontstane evenwichtigheid van de laatste jaren (vermogen gevloeid van oud naar jong door te lage premie en het lage renterisico) moeten worden hersteld. Na de transitie is het immers nooit meer te herstellen.

Een soortgelijke argumentatie geldt bij het afschaffen van de doorsneepremie. We gaan ervan uit dat de eventueel benodigde compensatie wordt gefinancierd uit de premie en het overrendement. Mocht er uit het vermogen worden gecompenseerd, dan dient er compensatie te zijn voor gepensioneerden.

4. Tenslotte, in het pensioencontract staat dat het individuele bezwaarrecht tijdelijk wordt vervangen door het collectieve bezwaarrecht, waarbij deelnemersraden en verantwoordingsorganen een essentiële en zwaardere rol krijgen. Het hoe ervan is nog niet ingevuld, maar is wel cruciaal. Het gaat om verdelingsvraagstukken (niet om pensioen als arbeidsvoorwaarde), dus dient het uitgangspunt te zijn, dat ook de rol van

de gepensioneerden in deze organen, maar ook in het bestuur (bijvoorbeeld afschaffing van het maximum van 25%) zwaarder gaat wegen dan nu het geval is. Bijvoorbeeld een vertegenwoordiging op basis van het binnen het pensioenfonds aan de gepensioneerden toegekende vermogen.

5. Als laatste nog een opmerking over de communicatie. Er liggen goede adviezen van de, door de stuurgroep ingeschakelde, communicatiewerkgroep. Uitgangspunten dienen wat ons betreft te zijn begrijpelijkheid, realiteit (maar niet angstaanjagend), aansluiting bij de belevingswereld en de ontvankelijkheid van deelnemers, en met de mogelijkheid verdiepende informatie te vragen. Uitgangspunt zal moeten zijn dat bij toetsing vooraf blijkt dat een ruime meerderheid van gepensioneerden, deelnemers en werkgevers het nieuwe contract begrijpt op het niveau van handelingsperspectief.

Met vriendelijke groet,

Koepel Gepensioneerden

Joep Schouten
Co-voorzitter

Jaap van der Spek
Co-voorzitter